

138. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 24 VIII 1869 Rkp. BJ 13133 k. 129-130.

[Tłumaczenie:]

[k. 129r] 24 sierpnia 1869, Drezno
Seidnitzerstrasse 1

Z przyjemnością wczoraj otrzymałem przez Józefa¹ Pański list i czym prędeż pragnę Pana poinformować, że posyłam Panu pięć egzemplarzy *Rachunków*² z czterdziestoprocentowym rabatem, jak również egzemplarze innych książek, które u mnie się ukazały, i na tych samych warunkach może Pan zamówić ich większą ilość, jeśli uzna Pan to za konieczne.

Drukarnia³ jako tako sobie radzi, ale działa, i robię, co w mojej mocy, by stanęła mocno na nogach.

Ponieważ nie zdołałaby być jedynie polska i trzeba myśleć o pracy, aby nie miała przestojów, przygotowałem pewien projekt, który chcę Panu przedstawić, prosząc Pana o opinię.

Chcę rozpocząć publikowanie (wraz z drem Cohnem⁴, znanym literatem i przyjacielem Heinego⁵) „Biblioteki Niemieckiej i Francuskiej”, czyli tłumaczeń najlepszych dzieł niemieckich, za zgodą autorów. [k. 129v] Tłumaczenie będzie bardzo staranne, wykonane przez Francuzkę, sprawdzone przez dra Cohna oraz przeze mnie, a cena książki nie będzie wyższa niż 2 franki czy 2 franki i 50 centymów⁶. Czy sądzi Pan, że to przedsięwzięcie może się udać? Czy Francja kupi (wliczając w to inne kraje) od 2000 do 3000 egzemplarzy?

¹ Józef Teofil Mickiewicz – zob. list nr 132.

² Z roku 1868 *Rachunki* – zob. list nr 76.

³ Buchdruckerei von J. I. Kraszewski – zob. list nr 118.

⁴ Martin Cohn, wcześniej August Mels (1829-1894) – pisarz i dziennikarz, pracował we Włoszech i w Paryżu jako korespondent niemieckich i angielskich czasopism, jego nowela *L'âme du Canni* została opublikowana przez Lamartine'a w „Pays”, prowadził burzliwe życie, walczył w Legii Cudzoziemskiej i w armii hiszpańskiej, publikował po angielsku, francusku, włosku i hiszpańsku, wraz z Gérardem de Nerval'em odwiedził Heinricha Heinego.

⁵ Heinrich Heine (1797-1856) – niemiecki poeta romantyczny żydowskiego pochodzenia, pisarz i publicysta.

⁶ W oryginale znajdujemy: 20 fr[ancs] 50 [centimes], co jest zaskakujące. Kraszewskiemu zapewne chodzi o tanie wydania. Zatem prawdopodobnie miał na myśli dwa franki i pięćdziesiąt centymów. Owszem, ceny książek w tamtym okresie sięgały dwudziestu franków, a nawet więcej, ale jedynie w przypadku wydań luksusowych, albumów, bogato zdobionych edycji, itp.

Zamierzamy tłumaczyć takich autorów jak Hackländer⁷, Freytag⁸, Heyse⁹, Gutzkow¹⁰, Adolf Stahr¹¹ oraz najpopularniejszych autorów, zarówno powieści, nowele, jak i pamiętniki, wspomnienia z podróży etc. Czy jest to dobry pomysł? Czy mógłby Pan dać nam adres solidnej księgarni, która byłaby naszym przedstawicielem na Paryż i Francję? Co Pan sądzi o moim pomysle? Czy ma szanse powodzenia? Najpierw przyszło mi do głowy robić przedruki (za pozwoleniem autorów) dzieł [k. 130r] francuskich na Niemcy – coś takiego jak *bibliothèque bleue*¹² w Naumburgu¹³ – ale odstąpiłem od tej myśli.

Wysłałam Panu paczkę z książkami jutro lub pojutrze.

Szczerze Panu oddany

Józef Ignacy Kraszewski

P.S. Józef miewa się dość dobrze, ale sądzę, że koniecznie potrzebuje poważnej kuracji albo podróży, albo zmiany klimatu. Zalescy¹⁴ bardzo się troszczą o niego.

⁷ Friedrich Wilhelm Hackländer (1816-1877) – popularny w połowie XIX w. pisarz niemiecki, tłumacz Charlesa Dickensa, sławę przyniosła mu książka *Bilder aus dem Soldatenleben im Frieden* z 1841 r., oparta na jego doświadczeniach z czasu służby wojskowej, w 1849 r. był korespondentem wojennym we Włoszech.

⁸ Gustav Freytag (1816-1895) – publicysta, powieściopisarz i dramaturg niemiecki urodzony w Kluczborku, od 1848 r. wraz z Julianem Schmidtem był wydawcą tygodnika „Die Grenzboten”, autor powieści, m.in. *Soll und Haben*, *Die verlorene Handschrift*, w głównym dziele *Die Ahnen* opisał losy niemieckiej rodziny od czasów germańskiej prehistorii aż do XIX w.

⁹ Paul Heyse (1830-1914) – niemiecki pisarz, prozaik, twórca tzw. teorii sokoła, czyli definicji dominanty kompozycyjnej noweli, tłumacz literatury włoskiej i hiszpańskiej, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1910 r.

¹⁰ Karl Ferdinand Gutzkow (1811-1878) – niemiecki pisarz, dramaturg i dziennikarz, jego twórczość i zaangażowanie odegrały ważną rolę w ruchu Młode Niemcy, w 1835 r. założył „Deutsche Revue”, w latach 1850-1852 ukazywała się powieść *Die Ritter vom Geiste*, którą uważa się za początek nowoczesnej niemieckiej powieści społecznej.

¹¹ Adolf Wilhelm Stahr (1805-1876) – niemiecki filolog klasyczny, krytyk teatralny, pisarz i historyk, kształtował życie intelektualne i kulturalne Berlina, organizując tzw. salony, aktywny politycznie.

¹² *Bibliothèque bleue* (biblioteka niebieska) – nazwa wydawnictw popularnych, pochodząca od niebieskiego papieru, którym okładano tanie książki rozprowadzane przez handlarzy wraz z innymi towarami; wydawnictwa przeznaczone dla szerokiego grona odbiorców, pojawiły się w XVII w., w ten sposób rozpowszechniano m.in. almanachy, poradniki, zbiory dowcipów i dzieła literackie.

¹³ Trudno zrozumieć, co Kraszewski ma na myśli.

¹⁴ Piotr i Maria Teresa z Korzeniowskich Falkenhagen-Zalescy – zob. list nr 132.